

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet

12 maj 2011

Remiss: Se, tolka och agera – allas rätt till en likvärdig utbildning
(SOU 2010:95), diarienummer U2010/7669/S

Synpunkter från Föräldraföreningen för Dyslektiska Barn, FDB

Sammanfattning

Föräldraföreningen för Dyslektiska Barn, FDB, håller med utredaren om att kunskapsspridningen av forskningsresultat behöver effektiviseras, och att utvecklingsarbete syftande till att synliggöra och pröva innehållet i beprövad erfarenhet och framtagande av rekommenderad god praxis behöver initieras.

Utredaren föreslår att 5 miljoner avsätts till kompetensutveckling för ansvariga och verksamma inom förskola eller annan pedagogisk verksamhet för barn i förskoleåldern. FDB anser att beloppet för kompetensutvecklingen ska utökas betydligt när det gäller läs- och skrivsvårigheter, samt att det även behövs medel till kompetensutveckling för personal inom övriga grundskolan och gymnasieskolan.

FDB instämmer i förslaget att innehållet i grundutbildningar och rektorsutbildningen bör ses över.

Utredaren föreslår att det ska tillsättas en delegation för att belysa värdet av tidiga insatser. FDB anser att det inte behövs när det gäller läs- och skrivsvårigheter, eftersom det redan finns en samsyn bland forskare om detta. FDB anser att problemet inte är att det saknas forskning, utan att forskningsresultaten inte nått ut till alla skolor och implementerats i verksamheten.

FDB instämmer när utredaren säger att tillämpningen av skollagen bör bli mer rättssäker när det gäller myndighetsutövning i skolan vid beslut som avser barns och elevers rätt till en likvärdig utbildning. FDB anger ett flertal exempel på vad som behöver följas upp.

Utredaren betonar att föräldrar har en viktig och central roll i arbetet i förskolan och skolan. FDB instämmer, och vill lyfta fram att det är viktigt att samhället satsar på vårdnadshavarna. Idag finns det till exempel ingen myndighet dit föräldrar till barn med läs- och skrivsvårigheter kan vända sig för att få information och stöd. FDB föreslår att det, utifrån erfarenheter från bland annat LÄSK-projektet (LÄSK = läs- och skriv), byggs upp föräldraverksamhet gällande läs- och skrivsvårigheter i alla kommuner, förslagsvis hos utökade Skoldatatek.

Utredarens förslag (gulmarkerade) samt FDB:s svar

7.1.1 Bättre samordning mellan myndigheter

Förslag: Skolverket bör ges ett samordningsansvar för statliga insatser som riktas mot förskola, skola och annan pedagogisk verksamhet.

FDB tillstyrker förslaget att Skolverket får samordningsansvar för statliga insatser som riktas mot förskola, skola och annan pedagogisk verksamhet. FDB anser att skolmyndigheterna bör se över möjliga samverkansområden. Exempelvis bör det, när Skolinspektionen upptäckt brister på en skola vid en kvalitetsgranskning, leda till att SPSM kopplas in och ger råd och stöd till den aktuella skolan.

7.2.1 Mer stöd för en korrekt tillämpning av gällande regler behövs

Förslag: Regeringen bör ge Skolverket och Skolinspektionen ett gemensamt uppdrag att inventera behovet av förordningar, föreskrifter och allmänna råd för att tillämpningen av skollagen (2010:800) ska bli mer rättssäker vad avser myndighetsutövning vid beslut som avser barns och elevers rätt till en likvärdig utbildning. Om regeringen, efter myndigheternas avrapportering, bedömer att ett sådant behov föreligger avgör regeringen hur behovet lämpligen ska tillgodoses.

FDB tillstyrker förslaget att regeringen bör ge Skolverket och Skolinspektionen ett gemensamt uppdrag att inventera behov av förordningar, föreskrifter och allmänna råd för att tillämpningen av skollagen ska bli mer rättssäker vid beslut som avser barns rätt till en likvärdig utbildning.

Utredaren anger att Skolinspektionens rapport visar att det finns stora brister i tillämpningen av skollagen trots Skolverkets allmänna råd. FDB anser att det är viktigt att ta reda på vad som är anledningen till detta. Beror det på bristande kunskaper om regelverket, ansträngd arbetssituation eller något annat? Genom exempelvis djupintervjuer med skolpersonal skulle man kunna få svar på frågorna.

Utredaren tar upp bristerna i rättssäkerhet i samband med myndighetsutövning i skolan, exempelvis när det gäller utformande av åtgärdsprogram. FDB anser att det är viktigt att detta följs upp.

FDB vill också lyfta fram bristerna i likvärdighet när det gäller bedömning av nationella prov när skolan gör olika anpassningar för elever med funktionsnedsättning. FDB föreslår att Skolverket, i samråd med SPSM och institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet samt brukar- och intresseorganisationerna, ser över råden beträffande hur bedömning ska ske när de nationella proven anpassas till elever med funktionsnedsättning. Det är viktigt att det blir förtydliganden och klara anvisningar när det gäller detta.

FDB vill även påtala brister i rättssäkerhet när det gäller betygsättning av elever med läs- och skrivsvårigheter. Vid Skolinspektionens granskning av läs- och skrivsvårigheter/dyslexi i grundskolan 2010 visade det sig, att de flesta lärare känner till undantagsbestämmelser vid betygsättning, men att nästan ingen

använder sig av den möjligheten. Det är viktigt att finna anledningen till detta så det blir likvärdig bedömning.

Utredaren belyser att man använder olika diagnoser för läs- och skrivutveckling, samt att det saknas föreskrifter eller riktlinjer med kvalitets- och kompetenskrav för hur en dyslexiutredning ska se ut. FDB anser att frågan bör ses över, förslagsvis med hjälp av Institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet, i samarbete med SPSM och brukar- och intresseorganisationerna.

FDB vill också påtala bristen på likvärdighet när det gäller tillgång till alternativa verktyg. I vissa landsting kan logopeder förskriva hjälpmedel som elev får ha hemma, i andra landsting saknas denna möjlighet. Tillgången till, och kunskapen om, alternativa verktyg skiljer sig från skola till skola, och tillgången till skoldatatek skiljer sig mellan kommunerna. FDB föreslår att skoldatatekens verksamhet ses över, eventuellt får statlig huvudman, så det blir större likvärdighet.

7.2.3 Vikten av att övergångar utformas så att de stödjer elevers fortsatta lärande

Bedömning: För att underlätta barns och elevers övergångar inom och mellan skolor och skolformer behöver huvudmännen för verksamheter enligt nya skollagen se till att rutiner för dessa utarbetas och utformas på ett ändamålsenligt sätt i syfte att stödja elevens fortsatta lärande.

FDB instämmer i utredarens åsikt om att huvudmännen bör se till att det utarbetas rutiner för barns och elevers övergångar inom och mellan skolor.

7.3.2 Tidiga insatser – en satsning för ökad kunskap

Förslag: Regeringen bör inrätta en delegation bestående av berörda sektorsansvariga. Delegationen ges i uppdrag att belysa värdet av tidiga insatser för barn i förskoleåldern samt elever i grundskolans tidiga årskurser ur ett tvärdisciplinärt och internationellt forskningsperspektiv samt att utifrån ett utbildningspolitiskt perspektiv formulera en gemensam kunskapssyn beträffande värdet och effekterna av tidiga insatser. Resultatet av delegationens arbete bör ligga till grund för rekommendationer både till beslutsfattare och verksamma inom området.

FDB anser att det inte behöver tillsättas någon delegation för att belysa värdet av tidiga insatser när det gäller läs- och skrivsvårigheter, eftersom det redan finns en samsyn bland forskare om vikten av tidiga insatser. Det visas dels i internationell forskning, men även i till exempel Mats Myrbergs forskningsöversikt *Att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter (2001)*, *Att skapa konsensus om skolans insatser för att motverka läs- och skrivsvårigheter (2003)*, samt *Identifiering, diagnostik samt specialpedagogiska insatser för elever med läs- och skrivsvårigheter*, Myrberg & Lange (2006). Det forskningsbaserade Bornholmsprojektet har också visat på nyttan av tidiga insatser. FDB anser att problemet inte är att det saknas forskning, utan att forskningsresultaten inte nått ut till alla skolor och implementerats i verksamheten.

7.4.1 Forskningen och spridning av forskningsresultat

Bedömning: Åtgärder för att stärka forskning om barn och elever i behov av särskilt stöd och i utsatta situationer behöver stärkas. Resurstilldelningen till området behöver ses över i samband med beredningen av regeringens forskningspolitiska proposition. Vidare måste åtgärder vidtas för att stimulera ett tvärdisciplinärt synsätt och en helhetssyn.

Förutsättningarna för att bedriva forskning och kunna göra s.k.

policyutvärderingar inom området behöver utvecklas och 292SOU 2010:95

Utredningens förslag och bedömningar förstärkas. Detta gäller särskilt tillgången till individdata för att möjliggöra forskning av longitudinell karaktär och användandet av kvantitativa metoder.

En mer praktisknära forskning behöver stimuleras.

Kunskapsspridningen av forskningsresultaten behöver effektiviseras och ett utvecklingsarbete syftande till att synliggöra och pröva innehållet i beprövad erfarenhet och framtagandet av en rekommenderad god praxis behöver initieras.

FDB instämmer i att det behövs åtgärder för att stärka forskning om barn i behov av särskilt stöd, samt åtgärder för att stimulera ett tvärdisciplinärt synsätt och en helhetssyn. FDB håller också med om att mer praktisknära forskning bör stimuleras, samt att kunskapsspridningen av forskningsresultat behöver effektiviseras och att man på nationell nivå bör ta fram en rekommenderad god praxis för hur man hjälper elever med läs- och skrivsvårigheter.

Utredaren föreslår att 50 miljoner avsätts under två år för en delegation, forskningsprojekt med mera, samt att 5 miljoner avsätts till kompetensutveckling för ansvariga och verksamma inom förskola eller annan pedagogisk verksamhet för barn i förskoleåldern. FDB anser att beloppet för kompetensutvecklingen ska utökas betydligt när det gäller läs- och skrivsvårigheter, samt att det även behövs medel till kompetensutveckling för personal inom övriga grundskolan och gymnasieskolan.

7.4.2 Uppföljning av grund- och rektorsutbildningen

Förslag: Högskolverket och Skolverket bör tillsammans få i uppdrag att se över innehållet i grundutbildningarna i samband med att de nya grundutbildningarna utvärderas. Översynen bör inriktas på huruvida utbildningen tillräckligt väl förbereder pedagoger för de krav som barn och elever med mer komplexa stödbehov ställer.

Skolverket bör också få i uppdrag att följa upp och utvärdera rektorsutbildningen. Det bör särskilt undersökas i vad mån utbildningen ger tillräcklig kunskap om de regler som styr arbetet med barn och elever med sammansatta behov och samverkansskyldigheten beträffande barn och elever som far illa eller riskerar att fara illa och därmed sammanhängande sekretesslagstiftning.

I den mån det finns brister i utbildningarna bör åtgärder vidtas av Skolverket för att tillgodose behovet av ytterligare kompetensutveckling.

FDB tillstyrker förslaget att Höskoleverket och Skolverket tillsammans får i uppdrag att se över innehållet i grundutbildningarna samt rektorsutbildningen. FDB anser dock att även Institutionen för lingvistik vid Stockholms universitet, samt brukar- och intresseorganisationerna, ska vara delaktiga i granskningen som rör läs- och skrivsvårigheter. FDB anser att utbildning om läs- och skrivsvårigheter ska vara obligatorisk i lärar- och rektorsutbildning.

Vårdnadshavare

Utredaren betonar att föräldrar har en viktig och central roll i arbetet i förskolan och skolan. FDB instämmer, och vill framhålla att samhället bör satsa på föräldrarna. Idag finns det ingen myndighet dit vårdnadshavare kan vända sig för att få information och stöd. FDB föreslår att det byggs upp föräldraverksamhet gällande läs- och skrivsvårigheter i kommunerna, förslagsvis hos utökade Skoldatatek. Där skulle vårdnadshavare kunna få information om läs- och skrivsvårigheter, samt träffa andra föräldrar och utbyta erfarenheter. I uppbyggnad av en sådan föräldraverksamhet bör man ta tillvara erfarenheter från andra föräldraprojekt, exempelvis från Kodknäckarna, www.kodknackarna.se, samt från LÄSK-projektet (LÄSK = läs- och skriv), www.fdb.nu.

Eva Halldén
ordförande

Susanne af Sandeberg
utvecklingsledare